

Ερμηνεία της ευαγγελικής περικοπής του Όρθρου της Μ. Δευτέρας (Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 25 Απριλίου, 2021

ΟΡΘΡΟΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ (Ματθ. 21, 18-43)

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΕΡΙΚΟΠΗΣ

α) Για την άκαρπη συκιά

β) Για τις αποστομωτικές απαντήσεις του Κυρίου

γ) Για την παραβολή για τους δύο γιους

δ) Για την παραβολή των κακών γεωργών

Για την άκαρπη συκιά

«Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐπανάγων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν πόλιν, ἐπέειπεν (: Κι ὅταν το πρῶν ἐπέστρεφε στὴν πόλιν, πείνασε)» [Ματθ. 21 ,11]. **Μα πὼς πεινά ο Κύριος πρῶν-πρῶν; Ὅταν το ἐπέτρεψε στὴ σάρκα, τότε αὐτὴ φανερώνει και το πάθος της.**

«καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα μόνον καὶ λέγει αὐτῇ· Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ (: Καὶ μόλις εἶδε κάποια συκιά στὸ δρόμο, ἦλθε κοντὰ της, ἀλλὰ δεν βρῆκε τίποτε ἐπάνω της παρά μόνο φύλλα, ἀκριβῶς ὅπως και η συναγωγή των Ἰουδαίων τότε εἶχε να ἐπιδείξει μόνο φύλλα και ἐξωτερικούς τύπους, **ὄχι ὅμως και καρπὸς ἀρετῆς.** Καὶ για να δώσει μάθημα για το ποια θα εἶναι η κατάληξη κάθε ἀνθρώπου ἀκαρπού σαν τὴ συκιά, λέει σ' αὐτήν: Να μην ξαναβγάλεις ποτέ πια καρπό. Κι ἀμέσως ξεράθηκε η συκιά)».

Ἄλλος ευαγγελιστὴς λέει ὅτι δεν ἦταν ἀκόμη η ἐποχὴ των καρπῶν [Μαρκ. 11, 13: «οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων (: Διότι δεν ἦταν η ἐποχὴ των σύκων. Ἀλλὰ η συκιά ἐκείνη οὔτε ἀγουρα σύκα εἶχε πάνω της)]· εἰς ὅμως δεν ἦταν καιρὸς των καρπῶν, πὼς ο ευαγγελιστὴς Μάρκος λέγει ὅτι ο Ἰησοῦς πείνασε, εἶδε ἀπὸ μακριὰ τὴ συκιά και «ἦλθεν εἰ ἄρα τι εὐρήσει ἐν αὐτῇ (: ἦλθε μήπως βρει τίποτε να φάει)» [Μαρκ. 11, 13];

Άρα γίνεται φανερό ότι αυτό ήταν σκέψη των μαθητών Του, αφού ακόμη πνευματικά ήσαν ατελείς, καθόσον σε πολλές περιπτώσεις οι ευαγγελιστές γράφουν τις σκέψεις των μαθητών Του. Όπως ακριβώς λοιπόν αυτό ήταν σκέψη των μαθητών Του, έτσι και ήταν δική τους σκέψη το να νομίζουν ότι γι' αυτόν του λόγου την καταράστηκε, επειδή δηλαδή δεν είχε καρπό.

Για ποιο λόγο, λοιπόν, την καταράστηκε; Εξαιτίας των μαθητών Του, ώστε να λάβουν θάρρος. Επειδή δηλαδή παντού ευεργετούσε και δεν τιμωρούσε κανένα, αλλά έπρεπε και την τιμωρητική Του δύναμη να δείξει, για να γνωρίσουν και οι μαθητές Του και οι Ιουδαίοι, ότι μπορεί να ξηράνει και αυτούς που θα Του σταυρώσουν, αλλά με τη θέλησή Του τους συγχωρεί και δεν τους ξηραίνει, και επειδή αυτό δεν ήθελε να το φανερώσει στους ανθρώπους, απέδειξε την τιμωρητική ενέργειά Του στο φυτό.

Όταν λοιπόν κάτι παρόμοιο συμβαίνει σε τόπους ή σε φυτά ή σε άλογα ζώα, μην εξετάζεις με λεπτομέρεια τα πράγματα, ούτε να λες: «Πώς λοιπόν ήταν δικαιολογημένη η ξήρανση της συκιάς, εάν δεν ήταν καιρός των καρπών»; Διότι αυτό είναι δείγμα της χειρότερης μωρολογίας· αλλά **πρόσεχε το θαύμα και θαύμαζε και δόξαζε τον θαυματουργό Κύριό μας.** Διότι και για τους χοίρους που πνίγηκαν πολλοί το είπαν αυτό, εξετάζοντας εάν αυτό ήταν δίκαιο, αλλά ούτε και στην περίπτωση αυτή πρέπει να προσέξουμε τα λόγια τους, καθόσον και αυτά ήταν άλογα ζώα, όπως ακριβώς και εκείνο φυτό άψυχο.

Για ποιο λόγο λοιπόν το γεγονός αυτό λαμβάνει αυτή τη μορφή και γίνεται η αιτία της κατάρας; Όπως προανέφερα αυτό ήταν σκέψη των μαθητών. Εάν όμως δεν ήταν ακόμη καιρός των καρπών, **άδικα ορισμένοι λένε ότι εδώ εννοείται ο νόμος. Καθόσον καρπός αυτού ήταν η πίστη,** και τότε ήταν ο καιρός αυτού του καρπού και φυσικά τον παρήγαγε. Διότι λέγει: «οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἔτι τετράμηνός ἐστι καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη (: Και για να πεισθείτε για το θέμα αυτό που σας λέω, σηκώστε τα μάτια σας και κοιτάξτε το πλήθος αυτό των Σαμαρειτών που έρχονται. **Μοιάζουν οι ψυχές τους με χωράφια, στα οποία δεν πρόφθασε να σπαρεί ο λόγος της αλήθειας, κι όμως είναι λευκά και ώριμες πλέον, έτοιμα να θεριστούν. Έτσι και σε όλα τα μέρη του κόσμου οι ψυχές των ανθρώπων είναι τώρα ώριμες για να δεχθούν τη σωτηρία)**» [Ιω. 4, 35]· και: «ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε (: Εγώ, ο Κύριος του αγρού, σας έστειλα για να θερίζετε καρπό για τον οποίο εσείς δεν έχετε κοπιήσει για να σπαρεί. Άλλοι, δηλαδή εγώ και οι προφῆτες πριν από μένα, έχουν κοπιήσει κι έχουν σπείρει, κι εσείς έχετε μπει στους κόπους και τη σπορά τους για να θερίσετε)» [Ιω. 4, 38].

Επομένως δεν υπαινίσσεται εδώ κάτι παρόμοιο, αλλά δηλώνει εκείνο που είπα, δηλαδή δείχνει **την τιμωρητική δύναμή Του**· και αυτό γίνεται φανερό από τους λόγους· «οὐ γὰρ ἦν καιρὸς (: διότι δεν ήταν η εποχή των σύκων)»· δηλώνει δηλαδή ότι **ἤλθε προς τη συκιά πριν από τον καιρό της καρποφορίας, όχι επειδή πεινούσε, αλλά χάριν των μαθητῶν Του, οι οποίοι και θαύμασαν πάρα πολύ, αν και είχαν γίνει ἤδη πολλά μεγαλύτερα θαύματα**· αλλά όπως προανέφερα, **το θαύμα αυτό ήταν παράξενο· διότι για πρώτη φορά τώρα ἔδειξε την τιμωρητική δύναμή Του**. Για τον λόγο αυτόν δεν ἔκανε το θαύμα σε ἄλλο φυτό, αλλά **σε αυτό που ήταν το πιο ευδόκιμο, ὥστε ἔτσι το θαύμα να φανεί μεγαλύτερο**. Και για να αντιληφτεῖς ότι το θαύμα αυτό ἔγινε χάριν των μαθητῶν Του, **για να τους διδάξει δηλαδή να ἔχουν θάρρος**, ἄκουε αυτά που λέγει στη συνέχεια.

Τι λέγει λοιπόν; «ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ τῷ ὄρει τούτῳ εἶπητε· ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται· (: Αληθινά σας διαβεβαιώνω, εἴναι ἔχετε πίστη στη δύναμη του Θεοῦ και δεν αμφιβάλλετε ὅτι θα λάβετε και εσεῖς θαυματουργική δύναμη, ὄχι μόνο το θαύμα της συκιάς θα κάνετε, αλλά ἀκόμη κι αν στο βουνό αυτό πείτε “σῆκω και πέσε στη θάλασσα”, θα γίνει) **καὶ πάντα ὅσα ἐὰν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ, πιστεύοντες, λήψεσθε** (: Κι ὅλα ὅσα ζητήσετε στην προσευχή σας με πίστη στη δύναμη του Θεοῦ, θα τα λάβετε)».

«Και εσεῖς», δηλαδή, **«θα κάνετε μεγαλύτερα θαύματα, εἴναι θελήσετε να πιστέψετε και εἴναι στηρίζετε την πίστη και το θάρρος σας στην προσευχή»**. Βλέπεις ὅτι το παν γι’ αὐτούς ἔγινε, ὥστε να μη φοβούνται και να μην τρέμουν τις επιβουλές; Για τον λόγο αυτόν και για δεύτερη φορά το λέει αυτό, επειδή θέλει να τους προσηλώσει στην προσευχή και στην πίστη. «Διότι», λέγει, «δε θα κάνετε βέβαια μόνο αυτό, ἀλλά και ὄρη θα μετακινήσετε και ἄλλα πολύ περισσότερα θα πραγματοποιήσετε, στηριζόμενοι στην πίστη και την προσευχή».

Αποστομωτικές απαντήσεις του Κυρίου προς τους Φαρισαίους

Οι αλαζόνες ὄμως Ιουδαῖοι και κυριευμένοι ἀπό τον φθόνο **επειδή ἤθελαν να διακόψουν τη διδασκαλία Του**, ἀφού Τον πλησίασαν, Τον ρώτησαν: «Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, καὶ τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην; (: Κι ὅταν ο Ιησοῦς ἤλθε στο ναό, την ὥρα που δίδασκε, Τον πλησίασαν οι ἀρχιερεῖς και οι πρεσβύτεροι του λαοῦ και του εἶπαν: “Με ποια ἐξουσία τα κάνεις αυτά; Και ποιος σου ἔδωσε το δικαίωμα να διώχνεις ἀπό τον ναό τους ἀνθρώπους και να διδάσκεις μέσα στον ιερό αυτό τόπο;”)» [Ματθ. 21, 23-27]. Επειδή δηλαδή δεν μπορούσαν να ἀμφισβητήσουν τα θαύματά Του, Του προβάλλουν ὡς δικαιολογία για να Τον διακόψουν, την εκδίωξη

των εμπόρων από τον ναό.

Το ίδιο επίσης φαίνεται να Του ρωτούν και κατά τη διήγηση του ευαγγελιστή Ιωάννη, αν και όχι με τις ίδιες λέξεις, αλλά με την ίδια διάθεση. Καθόσον και εκεί Του λένουν: «τί σημείον δεικνύεις ἡμῖν ὅτι ταῦτα ποιεῖς; (: Ποιο σημεῖο ἔχεις να μας δείξεις που να αποδεικνύει και να επιβεβαιώνει ότι ἔχεις πράγματι την εξουσία να τα κάνεις αυτά;)» [Ιω. 2, 18]. Αλλά εκεί μεν δίνει την εξής απάντηση: «λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν (: Γκρεμίστε τον ναό αυτό, και σε τρεις ημέρες θα τον ξαναχτίσω μόνο με τη δύναμή μου. Διότι θα αναστηθῶ από τον τάφο ως ζωντανός ναός του Θεού και αθάνατη κεφαλή της Εκκλησίας μου. Και η Εκκλησία μου αυτή θα αντικαταστήσει για πάντα τον ναό σας, που θα καταστραφεί)» [Ιω. 2, 19], ενώ εδώ τους εμβάλλει σε απορία.

Επομένως γίνεται φανερό ότι **τότε μεν ήταν η αρχή και το προοίμιο των θαυμάτων, ενώ εδώ το τέλος**. Τα λόγια τους έχουν την εξής σημασία: «Κατέλαβες τον διδασκαλικό θρόνο; Χειροτονήθηκες», Του λένουν, «ιερέας ώστε να επιδεικνύεις τόσο μεγάλη εξουσία;». **Αν και βέβαια τίποτε δεν έκανε που να έδειχνε αυθάδεια, αλλά απλώς ενδιαφέρθηκε για την καλή τάξη του ναού· επειδή όμως δεν είχαν τίποτε άλλο να πουν**, Του κατηγορούν γι' αυτό. Και όταν μεν εκδίωξε τους πωλητές, δεν τόλμησαν να Του πουν τίποτε, **εξαιτίας των θαυμάτων που έκανε**· όταν όμως παρουσιάστηκε και πάλι μπροστά τους, τότε Του κατηγορούν.

Τι κάνει λοιπόν ο Κύριος; **Δεν τους απαντά κατευθείαν δείχνοντας έτσι ότι εάν ήθελαν να δουν την εξουσία Του, μπορούσαν**, αλλά τους ρωτά και ο Ίδιος το εξής: «Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν, ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; (: Το βάπτισμα του Ιωάννου, ο οποίος μαρτύρησε για μένα και υπήρξε πρόδρομός μου, από πού προερχόταν; Από τον Θεό ή από επινόηση και εντολή ανθρώπων;)». Και ποιο ήταν το αποτέλεσμα αυτής της ερωτήσεως; Ασφαλώς ήταν πάρα πολύ μεγάλο.

«Οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς, λέγοντες· Ἐὰν εἴπωμεν, ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ ;(: Το βάπτισμα του Ιωάννου, ο οποίος μαρτύρησε για μένα και υπήρξε πρόδρομός μου, από πού προερχόταν; Από τον Θεό ή από επινόηση και εντολή ανθρώπων; Αυτοί λοιπόν συλλογίζονταν μέσα τους κι ἔλεγαν: "Αν πούμε ότι ήταν από τον Θεό, θα μας πει: γιατί λοιπόν δεν πιστέψατε σε αυτόν;) εἰ δὲ εἴπωμεν, ἐξ ἀνθρώπων· φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην (: Αν όμως πούμε ότι προερχόταν από εντολή ανθρώπων, φοβούμαστε μήπως μας κακοποιήσει ο λαός. Διότι ὅλοι τιμούν τον Ιωάννη ως προφήτη")».

Διότι εάν λοιπόν απαντούσαν ότι το βάπτισμα του Ιωάννη ήταν «ἐξ οὐρανοῦ», θα μπορούσε να τους πει: «Γιατί λοιπόν δεν πιστέψατε σε αυτόν;». Διότι **εάν είχαν**

πιστέψει, δε θα ήταν δυνατόν να Του κάνουν αυτήν την ερώτηση . Διότι εκείνος για τον Ιησού είπε τα εξής λόγια: «*ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρὶ (: Εγὼ σας βαπτίζω με απλό και φυσικό νερό· ἔρχεται ὅμως ἐκεῖνος που λόγω του αξιώματός του και της θείας του φύσεως εἶναι πιο δυνατός ἀπὸ μένα. Μπροστά του ἐγὼ δεν εἶμαι ἐγὼ ἀξίος να λύσω οὔτε το λουρί των υποδημάτων του. Αὐτός θα σας βαπτίσει με Πνεῦμα Ἅγιο και με την καθαρική φωτιά της θείας χάριτος)*» [Λουκά 3, 16] και «*ἴδε ὁ ἄμνός τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου (: Να ἐκεῖνος που προφήτευσε ο Ησαΐας και μας τον ἀπέστειλε ο Θεός για να θυσιασθεῖ ως ἀρνὶ και να σηκώσει με τη σφαγή και τη θυσία του ολόκληρη την ἁμαρτία και την ενοχὴ του κόσμου, και ἔτσι να την εξαλείψει)*» [Ιω. 1, 29] και «*οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ (: Αὐτός εἶναι ο Υἱός του Θεοῦ που ἐγένε ἀνθρώπος)*» [Ιω. 1, 34]· και «*ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστί (: Εκεῖνος που ἐρχεται ἀπὸ ἐπάνω και κατὰγεται ἀπὸ τον ουρανό, εἶναι ἀνώτερος ἀπ' ὅλους)*» [Ιω. 3, 31]· και ὅτι «*οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ (: Κρατᾶει στο χέρι το φτυᾶρι που λιχνίζει και ξεχωρίζει το σιτάρι ἀπὸ το ἄχυρο. Η δίκαιη κρίση Του δηλαδή εἶναι ἔτοιμη να λειτουργήσῃ, και θα καθαρῖσει τελειῶς το ἀλώνι Του, δηλαδή τον κόσμο ολόκληρο)*» [Ματθ. 3, 12]. **Ὡστε εἴαν εἶχαν πιστέψει σε Εκείνον, δεν υπήρχε καμία δυσκολία σε αὐτούς να ἀντιληφθούν με ποια ἐξουσία ἐνεργεῖ αὐτά.**

Ἐπειτα, ἐπειδὴ γεμάτοι ἀπὸ κακία ἔλεγαν αὐτοὶ «*οὐκ οἶδαμεν (: δε γνωρίζουμε)*» [«*Καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον (: Και αὐτοὶ που ἰσχυρίζονταν ὅτι ἦταν οἱ ἀναγνωρισμένοι διδάσκαλοι του Ἰσραὴλ του ἀποκρίθησαν: Δεν ξέρουμε)*»], δεν εἶπε «*οὔτε και ἐγὼ δε γνωρίζω*», ἀλλὰ τι λέγει; «*Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ (: Αφὸύ ξεφεύγετε και δεν εἶστε εἰλικρινεῖς, οὔτε ἐγὼ σας λέω με ποιο δικαίωμα τα κάνω αὐτά)*». Διότι εἴαν μεν δεν το γνώριζαν, ἔπρεπε να τους διδάξῃ· **ἐπειδὴ ὅμως ἦσαν γεμάτοι ἀπὸ κακία, κατὰ πολὺ φυσικό λόγο δεν δίνει καμία ἀπάντηση σε αὐτούς.**

Και πὼς δεν εἶπαν ὅτι το βάπτισμα του Ἰωάννη ἦταν ἀνθρώπινο; Διότι «*φοβούνταν τα πλῆθη του λαοῦ*», λέγει ο ευαγγελιστής. Εἶδες καρδιές διεστραμμένες; **Σε κάθε περίπτωση περιφρονούν τον Θεό και ὅλα τα πράττουν για να ἐπιδειχθούν στους ἀνθρώπους.** Καθόσον και τον Ἰωάννη ἐξαιτίας των ἀνθρώπων του φοβούνταν, ὄχι ἐπειδὴ τον σέβονταν, ἀλλὰ ἐξαιτίας των ἀνθρώπων· και στον Χριστό ἐξαιτίας των ἀνθρώπων δεν ἠθελαν να πιστέψουν και ὅλα τα κακά γι' αὐτούς γίνονταν ἀπὸ αὐτὴν την αἰτία.

Η παραβολή για τους δύο γιους

Στη συνέχεια λέει: «Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἄνθρωπός τις εἶχε τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ, εἶπε· Τέκνον, ὑπάγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου (: Πῶς σας φαίνεται αυτό που θα σας πω; Κάποιος άνθρωπος εἶχε δύο γιους. Κι αφού πλησίασε τον πρώτο, του εἶπε: “Παιδί μου, πήγαινε σήμερα και δούλεψε στο ἀμπέλι μου”). Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς, ἀπήλθε (: Εκείνος του ἀποκρίθηκε: “Δεν θέλω να πάω”. Ὑστερα ὁμως μετάνιωσε και πήγε). Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ, εἶπεν ὡσαύτως. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Ἐγώ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπήλθε (: Πλησίασε τότε και τον δεύτερο γιο και του εἶπε τα ἴδια. Κι αυτός του ἀποκρίθηκε: “Μάλιστα, κύριε, πηγαίνω”. Και δεν πήγε). Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς; Λέγουσιν αὐτῷ· Ὁ πρώτος. (: Ποιος ἀπὸ τους δύο ἔκανε το θέλημα του πατέρα του; Του λένε: “Ὁ πρώτος”))».

Πάλι τους ελέγχει με παραβολές **υπαιτισσόμενος και την αγνωμοσύνη των Ιουδαίων και την ευπείθεια των ειδωλολατρῶν που τους περιφρονούσαν πάρα πολύ. Διότι οι δύο αυτοί υιοί αυτό δηλώνουν, πράγμα που συνέβη και ἐπὶ των ἐθνικῶν και ἐπὶ των Ιουδαίων.** Καθὼς οι ἐθνικοί αν και δεν υποσχέθηκαν να υπακούσουν και δεν υπήρξαν ακροατές του νόμου, **ἀπέδειξαν τελικά την υπακοή τους με τα ἔργα τους.** Ἐνῶ οι Ιουδαίοι αν και εἶπαν «πάντα, ὅσα εἶπεν ὁ Θεός, ποιήσομεν καὶ ἀκουσόμεθα. ἀνήνεγκε δὲ Μωυσῆς τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Θεόν (: ὅλα ὅσα διέταξε ο Θεός θα εφαρμόσουμε και θα υπακούσουμε)» [Ἐξ. 19, 8], ὁμως **στην πράξη παράκουσαν.**

Για τον λόγο λοιπὸν αὐτόν, για να μη νομίσουν ὅτι ο νόμος τούς ωφελεῖ, **τους αποδεικνύει ὅτι αὐτός ο ἴδιος ο νόμος τούς καταδικάζει**, πράγμα που και ο Παύλος το λέγει ως εξής: «οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ’ οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται (: διότι δίκαιοι ἐνώπιον του Θεοῦ εἶναι ὄχι ὅσοι ἀκούνε ἀπλῶς την ἀνάγνωση του θείου νόμου, ἀλλὰ ὅσοι τηροῦν και εφαρμόζουν τον νόμο· αυτοί θα ἀναγνωριστοῦν δίκαιοι)» [Ῥωμ. 2, 13]. Για τον λόγο αὐτόν, **θέλοντας να τους κάνει να κατακρίνουν μόνοι τους τους εαυτούς τους, προετοιμάζει τα πράγματα ὡστε μόνοι να βγάλουν την ἀπόφαση,** πράγμα που κάνει και στην παρούσα παραβολή του ἀμπελώνα.

Και για να συμβεῖ αὐτό ἐπιρρίπτει την κατηγορία σε ἄλλο πρόσωπο, αὐτό του δευτέρου γιου της παραβολῆς. Διότι **επειδὴ δεν θα ἦταν δυνατό να ἀποσπάσει ἀπευθείας την ὁμολογία τους, τους οδηγεί στη συνέχεια με την παραβολή ἐκεῖ ὅπου ἠθέλε.** Ὄταν λοιπὸν, επειδὴ δεν ἀντιλήφθηκαν το νόημα των λόγων Του, ἔβγαλαν την ἀπόφαση, τότε ἀποκαλύπτει πλέον αὐτό που υπονοούσε και λέγει: «Ἄμην λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ (: Ἀληθινά σας λέω ὅτι οι τελῶνες και οι πόρνες, **οι οποίες στην ἀρχὴ ἔδειξαν ἀπειθεία στον νόμο του Θεοῦ,** πηγαίνουν πριν ἀπὸ σας, τους Φαρισαίους και γραμματεῖς, στη βασιλεία του Θεοῦ. Διότι **εσεῖς με λόγια μόνο δείξατε υπακοή στον Θεό,** στην πραγματικότητα ὁμως υπήρξατε ἀπειθεῖς και

άπιστοι). ἤλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες, οὐ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ (: Διότι ἦλθε σε σας ὁ Ἰωάννης κηρύττοντας **την ὁδὸν της ἀρετῆς, τον ἐνάρετο τρόπο ζωῆς και συμπεριφοράς**, κι ὁμως δεν πιστέψατε σε αὐτόν. Οἱ τελῶνες ὁμως και οἱ πόρνες πίστεψαν σε αὐτόν. Κι εσεῖς, ἐνῶ τους εἶδατε να πιστεύουν, οὔτε καν ὕστερα μεταμεληθήκατε, ὡστε να πιστέψετε σε αὐτόν'')». Διότι εἰάν ἐλεγε απλῶς ὅτι «οἱ πόρνες εἰσέρχονται πρὶν ἀπὸ εσᾶς», θα τους φαινόταν ὁ λόγος ενοχλητικός, ἐνῶ τώρα που διατυπώνει τὴ σκέψη Του μετὰ τὴ δική τους γνώμη, φαίνεται ὁ λόγος Του υποφερτός. **Για τον λόγο αὐτόν προσθέτει και τὴν αἰτία.**

Ποια λοιπὸν ἦταν αὐτή; «ἤλθε γὰρ (: Διότι ἦλθε)», λέγει, «πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης (: σε σας ὁ Ἰωάννης)», ὄχι πρὸς ἐκείνους· και ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ και «ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης (: κηρύττοντας **την ὁδὸν της ἀρετῆς, τον ἐνάρετο τρόπο ζωῆς και συμπεριφοράς**)». Οὔτε βέβαια μπορεῖτε να τον κατηγορήσετε ὅτι ἦταν κάποιος ἀδιάφορος και ὅτι δεν ὠφελοῦσαν σε τίποτε, ἀλλὰ και **ὁ τρόπος της ζωῆς του ἦταν ἀνεπίλητος και ἡ φροντίδα του μεγάλη**, παρ' ὅλ' αὐτὰ ὁμως δεν τον προσέξατε.

Και μαζί με αὐτό τους κατηγορεῖ και για ἄλλο πράγμα, ὅτι δηλαδὴ οἱ τελῶνες τον πρόσεξαν· και μετὰ ἀπὸ αὐτὴν τὴν κατηγορία τοὺς κατηγορεῖ και για ἄλλο, ὅτι δηλαδὴ δεν τον πρόσεξαν **οὔτε και μετὰ ἀπὸ αὐτούς**. Φυσικά ἐπρεπε πρὶν ἀπὸ αὐτούς να πιστέψουν, **το ὅτι ὁμως δεν πίστεψαν οὔτε και μετὰ ἀπὸ αὐτούς, αὐτό δεν ἔχει καμία συγχώρηση**· και εἶναι μεν ἀπερίγραφτος ὁ ἐπαινος ἐκείνων, ἐνῶ αὐτῶν ἡ κατηγορία. «Πρὸς εσᾶς ἦλθε και δεν τον δεχθήκατε, δεν πήγε πρὸς ἐκείνους και τον δεχθήκανε και οὔτε καν ἐκείνους δεχθήκατε ὡς διδασκάλους σας».

Πρόσεχε με πόσους τρόπους ἀποδεικνύεται τὸ ἐγκώμιο ἐκείνων και ἡ κατηγορία αὐτῶν. «Πρὸς εσᾶς ἦλθε, ὄχι πρὸς ἐκείνους. Εσεῖς δεν πιστέψατε· αὐτό δεν τους σκανδάλισε ἐκείνους. Αὐτοὶ πίστεψαν· αὐτό δεν σας ὠφέλησε». Ἐπίσης τὴ φράση «προάγουσιν ὑμᾶς (: εἰσέρχονται πρὶν ἀπὸ εσᾶς)» **δεν τὴν εἶπε με τὴ σημασία ὅτι θα ἀκολουθήσουν και αὐτοὶ, ἀλλὰ με σκοπὸ να δείξει ὅτι ὑπάρχει ἐλπίδα για κάτι παρόμοιο, εἰάν το θελήσουν.**

Διότι **τίποτε δεν διεγείρει τόσο πολὺ αὐτούς που εἶναι πνευματικὰ ἀτελεῖς, ὅσο ἡ ζήλεια**. Για τούτο πάντοτε λέγει: «Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι και ἔσχατοι πρῶτοι (: Πολλοὶ μάλιστα που εἶναι στον κόσμον αὐτό πρῶτοι, θα εἶναι στον ἄλλο κόσμον τελευταῖοι, και πολλοὶ τελευταῖοι θα εἶναι ἐκεῖ πρῶτοι)» [Ματθ. 19, 30]. Για τον λόγο αὐτόν ἀνέφερε και τὶς πόρνες και τους τελῶνες, **για να τους κάνει να ζηλέψουν**. Καθόσον **τα δύο αὐτὰ χειρότερα ἀμαρτήματα γεννῶνται ἀπὸ τον ἀφύσικο ἔρωτα, το μεν ἓνα ἀπὸ τον σωματικὸ ἔρωτα, ἐνῶ το ἄλλο ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία για τα χρήματα**. Τους ἀποδεικνύει λοιπὸν ὅτι αὐτό κατεξοχὴν

σημαίνει να υπακούουν στο νόμο του Θεού, το να πιστέψουν δηλαδή στον Ιωάννη. Επομένως **δεν ήταν αποτέλεσμα μόνο της θείας χάριτος το να εισέλθουν οι πόρνες στην ουράνια βασιλεία, αλλά και δικαιοσύνης**. Διότι δεν εισήλθαν ενώ ήσαν πόρνες· αλλά εισήλθαν αφού υπάκουσαν, πίστεψαν, καθαρίστηκαν και άλλαξαν τρόπο ζωής.

Είδες πώς έκανε τον λόγο ανεκτικό και πιο αποτελεσματικό με την παραβολή και την αναφορά των πορνών; Δεν τους είπε δηλαδή ευθύς εξ αρχής «γιατί δεν πιστέψατε στον Ιωάννη;». Αλλά αφού ανέφερε στην αρχή αυτό που ήταν πιο δεικτικό, δηλαδή τους τελώνες και τις πόρνες, τότε πρόσθεσε και αυτό, ελέγχοντας από τη φυσική σειρά των πραγμάτων και **δείχνοντας ότι όλα τα κάνουν από τον φόβο των ανθρώπων και από ματαιοδοξία**. Καθόσον και στον Χριστό δεν πίστευαν, για να μην εκδιωχθούν από τη συναγωγή, και τον Ιωάννη πάλι δεν τολμούσαν να τον κατηγορήσουν, όχι από ευλάβεια και αυτό, αλλά από φόβο.

Όλα αυτά τα έλεγξε με όλα όσα είπε και στη συνέχεια πρόσθεσε το πλήγμα κατά τρόπο πιο δραστικό με τους λόγους: «*ὁμείς δὲ ἰδόντες, οὐ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ (: Κι εσεῖς, ἐνῶ τους είδατε να πιστεύουν, οὔτε καν ὕστερα μεταμεληθήκατε, ὥστε να πιστέψετε σε αὐτόν)*». **Ήταν κακό λοιπόν το ότι δεν προτίμησαν το καλό από την αρχή, μεγαλύτερη όμως είναι η κατηγορία για το ότι δεν μετανόησαν**. Διότι αυτό προπάντων είναι εκείνο που κάνει πολλούς πονηρούς, πράγμα που βλέπω και τώρα μερικούς να το παθαίνουν κυριευμένοι από την πιο φοβερή αναισθησία.

Κανείς όμως να μην είναι τέτοιος· αλλά και **αν ακόμη κυριευτεί από την πιο φοβερή κακία, ας μην καταλαμβάνεται από απόγνωση για τη μεταβολή του προς το καλύτερο**. Διότι είναι εύκολο να ανασυρθεί επάνω μέσα από τα βάραθρα της πονηρίας. Ή δεν ακούσατε πως εκείνη η πόρνη που υπερέβαλε όλους ως προς την ασέλγεια, κάλυψε τους πάντες με την ευλάβειά της;

Δεν εννοώ αυτήν που αναφέρεται στα ευαγγέλια, αλλά την πόρνη της δικής μας γενεάς, που καταγόταν από την πιο παράνομη πόλη, τη Φοινίκη. Καθόσον αυτή κάποτε ήταν πόρνη που ζούσε μεταξύ μας, που κατείχε τα πρωτεία στα θέατρα και ήταν πολύ γνωστό το όνομά της παντού, όχι μόνο στη δική μας πόλη, αλλά και μέχρι τη χώρα των Κιλικίων και των Καππαδοκίων. Και πολλές μεν περιουσίες καταδαπάνησε, και πολλούς άφησε ορφανούς· πολλοί επίσης την κατηγορήσαν και για μαγεία, ότι δηλαδή συλλάμβανε στα δίχτυά της όχι μόνο με τη σωματική της ωραιότητα, αλλά και με τα μαγικά εκείνα φάρμακά της. Κάποτε μάλιστα συνέλαβε αυτή η πόρνη και τον αδελφό της βασίλισσας· καθόσον ήταν μεγάλη η δύναμή της.

Αλλά εντελώς ξαφνικά, δεν γνωρίζω πώς, ή μάλλον το γνωρίζω πολύ καλά· διότι **θέλησε και μετανόησε και απέσπασε τη χάρη του Θεού· περιφρόνησε όλα εκείνα και αφού απέρριψε τις μαγείες του διαβόλου, έτρεξε προς τον ουρανό.** Μολονότι βέβαια δεν υπήρχε τίποτε πιο αισχρό από αυτήν, όταν εργαζόταν στο θέατρο, αλλά όμως πολλές υπερέβαλε με την υπερβολική της **εγκράτεια** και **αφού ντύθηκε τον σάκο της μετανοίας έζησε όλο τον υπόλοιπο χρόνο της ασκούμενη κατ' αυτόν τον τρόπο.**

Εξαιτίας της όμως λυπήθηκε και ο ύπαρχος και οι στρατιώτες ήλθαν εναντίον της οπλισμένοι, όμως δεν μπόρεσαν να την επαναφέρουν στη σκηνή του θεάτρου, ούτε να την απομακρύνουν από τις παρθένες που την υποδέχτηκαν. **Αυτή αφού καταξιώθηκε των απορρήτων μυστηρίων και επέδειξε ζήλο αντάξιο της θείας χάριτος, έτσι τέλειωσε τη ζωή της, έχοντας καθαρίσει όλα τα αμαρτήματά της με τη χάρη του Θεού και έχοντας επιδείξει μετά το βάπτισμά της πολλή ευσέβεια.** Διότι δεν δέχτηκε ούτε καν να την δουν απλώς οι άλλοτε εραστές της που ήλθαν για τον σκοπό αυτόν, αλλά **απομονώθηκε και πέρασε την υπόλοιπη ζωή της σαν να ζούσε μέσα σε φυλακή.** Μόνο κατ' αυτόν τον τρόπο οι τελευταίοι θα γίνουν πρώτοι και οι πρώτοι τελευταίοι· **έτσι πρέπει πάντοτε η ψυχή μας να κατακαίεται από τη φλόγα της πίστεως και δε θα υπάρξει κανένα εμπόδιο ώστε να γίνει κανείς μέγας και θαυμαστός.**

Κανένας λοιπόν από αυτούς που ζουν μέσα στην αμαρτία να μην περιέρχεται σε απόγνωση και κανείς από τους εναρέτους να μη μένει αδρανής· και αυτός ακόμη να μη λαμβάνει θάρρος από το ότι είναι ενάρετος, διότι πολλές φορές η πόρνη θα τον υποσκελίσει στην αρετή αφού βέβαια εκείνη μετανοήσει· ούτε και ο αμαρτωλός όμως να μην καταλαμβάνεται από απόγνωση, διότι είναι δυνατόν αυτός να ξεπεράσει και τους πρώτους. Άκουσε τι λέγει ο Θεός προς την Ιερουσαλήμ: *«καὶ εἶπα μετὰ τὸ πορνεῦσαι αὐτὴν ταῦτα πάντα· πρὸς με ἀνάστρεψον, καὶ οὐκ ἀνέστρεψε (: παρόλο τούτο εγώ, ἔπειτα ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρία τοὺς καὶ τὴν ἐκτροπὴν ἐπὶ τὴν πορνείαν, εἶπα πρὸς αὐτοὺς: Ἔπιστρέψτε με τὴ μετάνοιαν πρὸς ἐμένα»* [Ιερ. 3, 7]. **Όταν επιστρέψουμε στη θερμή αγάπη προς τον Θεό, ο Θεός δε θυμάται τα προηγούμενα που είχαμε διαπράξει όσο ζούσαμε μέσα στην αμαρτία. Δεν είναι ο Θεός όπως οι άνθρωποι·** διότι δεν επιτιμά τις προηγούμενες πράξεις μας, ούτε λέγει εάν μετανοήσουμε, *«γιατί άφησες να περάσει τόσοσ χρόνος»·* αλλά **μας αγαπά όταν επιστρέψουμε κοντά Του, αρκεί μόνο να επιστρέψουμε όπως πρέπει.**

Η παραβολή των κακών γεωργών

«Άλλην παραβολὴν ἀκούσατε. ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε καὶ ὠρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ὠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησεν (: Ακούστε και άλλη παραβολή: ένας άνθρωπος οικοδεσπότης φύτεψε ἀμπέλι και ὑψωσε γύρω ἀπὸ αὐτὸ ἓνα φράκτη και ἔσκαψε μέσα σε αὐτὸ ἓνα πατητήρι και μία δεξαμενὴ και ἔκτισε πύργο, για να μένουν οι εργάτες και οι φύλακες· ἐμπιστεύτηκε αὐτὸ σε κάποιους γεωργούς και ἀναχώρησε σε ἄλλη χώρα).

ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργούς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ (: Ὄταν λοιπὸν πλησίασε ο καιρὸς του τρυγητοῦ, ἔστειλε τους δούλους του στους γεωργούς, για να πάρουν τους καρπούς που αὐτὸς δικαιούνταν). καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν (: Οι γεωργοί, ὅμως, ὄντας μοχθηροὶ και ἀπληστοί, συνέλαβαν τους δούλους και ἄλλον ἔδειραν, ἄλλον φόνευσαν, ἄλλον λιθοβόλησαν). πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως (: Πάλι ο οικοδεσπότης ἔστειλε ἄλλους δούλους, περισσότερους ἀπὸ τους πρώτους και ἔκαμαν και σε αὐτοὺς τα ἴδια). ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων· ἐντραπήσονται τὸν υἱὸν μου (: Ὑστερα ἐπίσης ἔστειλε προς αὐτοὺς τὸν υἱὸ του λέγοντας: “Οι ἄνθρωποι αὐτοὶ θα ντραποῦν τουλάχιστον το παιδί μου”). οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν και κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ (: Οι γεωργοὶ ὅμως, ὅταν εἶδαν τὸν υἱὸ, εἶπαν μεταξύ τους: “Αὐτὸς εἶναι ο κληρονόμος· ελάτε, ας τὸν φονεύσουμε και ας καταλάβουμε οριστικὰ πλέον εμεῖς τὴν κληρονομία του). καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ ἀπέκτειναν (: Και ἀφού τὸν συνέλαβαν, τὸν ἔβγαλαν ἔξω ἀπὸ το ἀμπέλι και ἐκεῖ τὸν φόνευσαν).

Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; (: Μετά ἀπὸ τὴ διήγηση τῆς παραβολῆς ρώτησε ο Χριστὸς τους ἀρχιερεῖς και πρεσβυτέρους του λαοῦ: “ὅταν λοιπὸν ἔλθει ο κύριος του ἀμπελῶνα, τι θα κάμει στους γεωργούς ἐκείνους;”). λέγουσιν αὐτῷ· κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν (: Και αὐτοὶ του ἀπάντησαν: “τόσο κακοὶ που υπήρξαν, με τὸν χειρότερο θάνατο θα τους ἐξολοθρεύσει και θα ἐμπιστευτεῖ σε ἄλλους γεωργούς τὸν ἀμπελῶνα, οι οποίοι θα δώσουν σε αὐτὸν τους οφειλόμενους καρπούς στην κατάλληλη ἐποχή”). λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ;(: Λέγει σε αὐτοὺς ο Ἰησοῦς: “οὐδέποτε λοιπὸν διαβάσατε στις Γραφές: «λίθο, [δηλαδὴ Εμένα], τὸν ὁποῖο ἀπέρριψαν ὡς ἀκατάλληλο οι χτίστες, [εσεῖς, δηλαδὴ, οι οἰκοδόμοι του λαοῦ], ἐγίνε ἀκρογωνιαίος λίθος στην πνευματικὴ οἰκοδομὴ του Θεοῦ, [δηλαδὴ στην Ἐκκλησία] ἡ ὁποία ἐγίνε παρὰ του Θεοῦ και εἶναι ἀξιοθαύμαστη στους

οφθαλμούς μας;»). διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ’ ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρπούς αὐτῆς (: Για τούτο σας λέγω ὅτι θα αφαιρεθεί από σας η βασιλεία [και η ιδιαίτερη προστασία του Θεού και θα δοθεί σε ἔθνος, που θα παράγει καρπούς [δηλαδή έργα αγαθά, που είναι οι καρποί της βασιλείας αυτής]]· καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ’ ὃν δ’ ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν (: Και εκείνος, ο οποίος θα πέσει με εχθρικές διαθέσεις εναντίον του ακρογωνιαίου αυτού λίθου, θα κατατσακιστεί. Και σε όποιον πέσει επάνω ο βαρὺς αὐτὸς λίθος, θα τον κάμει συντρίμια και σκόνη [Όποιος δηλαδή πολεμήσει τον Χριστό, θα αντικρίσει την οργή Του και θα καταλήξει στον όλεθρο και τον αφανισμό {ερμηνεία Παναγιώτου Τρεμπέλα}]”).

καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους ἐπειδὴ ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον (: Και ὅταν ἀκουσαν οἱ ἀρχιερεῖς και οἱ Φαρισαῖοι τις παραβολές Του, ἐνόησαν πλέον ὅτι γι' αὐτούς ομιλεῖ και σε αὐτούς ἀναφέρεται. Και παρόλο που ζητούσαν να τον συλλάβουν, δεν τόλμησαν, ἐπειδὴ φοβήθηκαν τον λαό, ο οποίος Τον θεωρούσε προφήτη και Τον τιμούσε)».

...

Πολλά υπαινίσσεται με την παραπάνω παραβολή ο Κύριος· την **πρόνοια του Θεού** που ἔδειξε προς τους Ιουδαίους ἀπὸ ψηλά, τη φονική διάθεση που εἶχαν ἀπὸ την ἀρχή οἱ Ιουδαῖοι, το ὅτι δεν παραλείφθηκε τίποτε ἀπὸ ὅσα ἔπρεπε για τη φροντίδα τους, το ὅτι ὄχι μόνο δεν τους ἀποστράφηκε ο Θεός και ὅταν ἀκόμη φόνευσαν τους προφῆτες, ἀλλὰ ἀπέστειλε ἀκόμη και τον Υἱό του για να τους βοηθήσει να σωθούν· το **ὅτι ἔνας και ο αὐτὸς εἶναι ο Θεός της Παλαιάς και της Καινῆς Διαθήκης**, το ὅτι θα ἐπιτύχει με τον θάνατό Του πολλά, το ὅτι οἱ Ιουδαῖοι υφίστανται τη βαριά τιμωρία για τη σταύρωση και το τόλμημά τους ἐκεῖνο· την πρόσκληση των ἐθνῶν και την ἐκπτώση των Ιουδαίων. Γι' αὐτό και τοποθετεῖ την παραβολή αὐτή στη σειρά ἀμέσως μετὰ ἀπὸ αὐτήν που εἶχε προηγηθεῖ (: η παραβολή των δύο γιων, που ο ἕνας ἀρχικά εἶπε ὅτι θα ἔκανε το θέλημα του πατέρα του και δεν το ἔκανε, ἐνῶ ο δεῦτερος ἦταν αὐτός που μολονότι ἀρχικά ἀρνήθηκε, ἐπειτα μετανόησε και το ἔκανε: Ματθ.21,28-32), **για να δείξει ὅτι το ἔγκλημα των Ιουδαίων εἶναι πολύ μεγάλο και δύσκολα συγχωρεῖται.**

Πώς και με ποιο τρόπο ἐπιτυγχάνει να το δείξει αὐτό; Διότι, ἐνῶ τόσο πολύ τους φρόντισε ο Θεός, ἐντούτοις τους υποσκέλισαν οἱ πόρνες και οἱ τελῶνες και μάλιστα τους υποσκέλισαν σε πολύ μεγάλο βαθμό. Πρόσεχε ὁμως και του Θεού τη **μεγάλη πρόνοια** γι' αὐτούς και την **ἀπερίγραπτη ἀδράνεια τους.** Πραγματικά, αὐτά που ἦσαν ἔργο και ἀποστολή των γεωργῶν, τα ἀνέλαβε και τα ἔκανε ο Ἴδιος· τοποθέτησε δηλαδή τον φράκτη, φύτεψε την ἀμπελο και ὅλα τα ἄλλα που ἔκανε· σε αὐτούς ἀφησε ἕνα μικρό ἔργο, το **να φροντίζουν** για την

άμπελο και να διαφυλάξουν αυτά που τους εμπιστεύτηκε. Διότι τίποτε δεν παραλείφθηκε, αλλά τα πάντα έγιναν στην εντέλεια. Και όμως ούτε και έτσι κέρδισαν τίποτε, και όλα αυτά **παρά τις τόσες ευεργεσίες** και την τόση φροντίδα και επιμέλεια εκ μέρους του Θεού γι' αυτούς. Διότι, όταν εξήλθαν από την Αίγυπτο, και νόμο τούς έδωσε, και πόλη τούς έκτισε, και ναό τούς οικοδόμησε, και θυσιαστήριο τούς κατασκεύασε. *«Και άπεδήμησεν (: και έφυγε για άλλη χώρα)»*, δηλαδή **έδειξε μακροθυμία**, δεν τους τιμωρούσε πάντοτε αμέσως μετά τη διάπραξη των αμαρτιών· **δηλαδή «αποδημία» αποκαλεί τη μεγάλη μακροθυμία Του.**

Και *«άπέστειλε τούς δούλους αυτού (: απέστειλε τους δούλους του)»*, δηλαδή **τους προφήτες**, *«λαβείν τούς καρπούς αυτού (: για να παραλάβουν τους καρπούς που του ανήκαν)»*, δηλαδή **την υπακοή που θα αποδεικνυόταν με τα αγαθά έργα τους**. Οι Ιουδαίοι όμως και στην περίπτωση αυτή έδειξαν την κακία τους, όχι μόνο διότι δεν απέδωσαν τους καρπούς, αν και έτυχαν τόσης μεγάλης φροντίδας εκ μέρους του Θεού, πράγμα που αποδεικνύει **την αδιαφορία τους**, αλλά και με το ότι φέρθηκαν με σκληρότητα προς τους απεσταλμένους Του. Διότι **εκείνοι που δεν είχαν να δώσουν καρπούς, μολονότι ήσαν οφειλέτες, δεν έπρεπε να αγανακτούν, ούτε να επιδεικνύουν σκληρότητα και αγριότητα, αλλά να παρακαλούν για έλεος**. Αυτοί όμως, όχι μόνο αγανάκτησαν, αλλά και γέμισαν τα χέρια τους με αίμα, και, αν και έπρεπε οι ίδιοι ως ένοχοι να τιμωρηθούν, ζήτησαν αυτοί να γίνουν τιμωροί. Για τούτο έστειλε και δευτέρους και τρίτους απεσταλμένους, **για να αποδειχθεί και η κακία τους και η φιλανθρωπία του Θεού.**

Και γιατί δεν έστειλε από την αρχή τον Υιό Του, για να έλθουν σε επίγνωση του εαυτού τους από όσα έκαναν εις βάρος των απεσταλμένων Του και αφού αφήσουν την οργή τους, να ντραπούν Αυτόν, όταν θα ερχόταν; Υπάρχουν βέβαια και άλλοι λόγοι, αλλά τώρα επί του παρόντος ας προχωρήσουμε στη συνέχεια της παραβολής. **Τι σημαίνει λοιπόν η φράση: «έντραπήσονται τόν υιόν μου (: ίσως να ντραπούν τον Υιό μου)»;** Δεν σημαίνει ότι είχε άγνοια ο Θεός για το πώς επρόκειτο οι Ιουδαίοι να συμπεριφερθούν και στον ίδιο του τον Υιό, μη γένοιτο, αλλά **θέλει να δείξει με τον τρόπο αυτό ότι το αμάρτημα είναι μεγάλο και στερείται κάθε απολογίας**· διότι Αυτός Του έστειλε, αν και γνώριζε ότι θα Του φονεύσουν. Και λέει ότι *«ίσως να ντραπούν»*, για να δείξει τι έπρεπε να γίνει, ότι δηλαδή **έπρεπε να ντραπούν**. Διότι σε άλλη περίπτωση, [και, πιο συγκεκριμένα, στον προφήτη Ιεζεκιήλ] λέγει: *«έάν άρα άκούσωσιν ή πτοηθώσι -διότι οίκος παραπικραίνων έστί- και γνώσονται ότι προφήτης είς σὺ έν μέσω αυτών (: μήπως και θελήσουν να υπακούσουν στα λόγια μου ή απλώς να καταπτοηθούν, διότι είναι γένος και λαός, που πάντοτε με παραπικραίνει με τις παραβάσεις των εντολών μου και οπωσδήποτε θα μάθουν ότι ανάμεσά τους υπάρχει ένας προφήτης, ο οποίος είσαι εσύ)»* [Ιεζ,2,5]· ούτε και εκεί δείχνει άγνοια, αλλά για να μη λέγουν ορισμένοι αγνώμονες ότι η πρόρρησή Του έγινε αναγκαστική αιτία της παρακοής τους, για τούτο ομιλεί κατά αυτόν τον τρόπο και χρησιμοποιεί αυτές τις φράσεις και λέγει·

«μην τυχόν» και «ίσως». Διότι και αν ακόμη φάνηκαν αχάριστοι προς τους δούλους [δηλαδή τους προφήτες], έπρεπε να σεβασθούν το αξίωμα του Υιού.

Τι έκαναν όμως οι Ιουδαίοι; Ενώ έπρεπε να τρέξουν και να πέσουν στα πόδια Του, ενώ έπρεπε να ζητήσουν συγνώμη για τα αμαρτήματά τους, αυτοί αγωνίζονται να υπερβούν τα προηγούμενα εγκλήματα τους, εκδύονται και ανακατεύονται με τα μιάσματα και διαρκώς με τα νέα πλημμελήματά τους καλύπτουν τα προηγούμενα. Αυτό το δήλωσε και ο Κύριος όταν έλεγε: «*ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοὶ ἔστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφῆτας. καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν (: Ὡστε εσεῖς οἱ ἴδιοι βεβαιώνετε ὅτι εἰστε γνήσιοι καὶ ἀντάξιοι ἀπόγονοι ἐκείνων, που φόνευσαν τοὺς προφῆτες. Λοιπόν, **ολοκληρώστε καὶ εσεῖς τὸ ἔργο τῶν πατέρων σας**, κάμετε ὅσα ἐκεῖνοι δεν ἔκαμαν, φονεύσετε τὸν Μεσσία, για να φθάσετε ἔτσι στο ἔσχατο ὄριο τῆς κακίας)*» [Ματθ. 23, 31-32].

Εξάλλου και οι προφήτες τούς κατηγορούσαν από παλιά για αυτά και τους έλεγαν: «*αἰ γὰρ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις (: τα χέρια σας εἶναι γεμάτα ἀπό αἵματα ἀθῶν)*» [Ησ. 1, 15] και: «*ἀρὰ καὶ ψεῦδος καὶ φόνος καὶ κλοπὴ καὶ μοιχεῖα κέχυται ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ αἵματα ἀφ' αἵμασι μίσγουσι (: Ἐχουν χυθεῖ καὶ πλημμυρίσει τῆ χώρα σας κατάρεις, ψεύδη, φόνοι, κλοπές, μοιχεῖες, ἐνῶ τα αἵματα στη χώρα σας χύνονται συνεχῶς καὶ ἀνακατεύονται τὸ ἓνα με τὸ ἄλλο)*» [Ωσ. 4, 2] και: «*οἱ οἰκοδομοῦντες Σιών ἐν αἵμασι καὶ Ἱερουσαλήμ ἐν ἀδικίαις (: Εσεῖς, οἱ ὁποῖοι οἰκοδομεῖτε τα σπίτια σας στη Σιών με τὸ αἷμα τῶν φτωχῶν καὶ τῶν ἀδυνάτων καὶ τις κατοικίες σας στην Ἱερουσαλήμ τις οἰκοδομεῖτε με τις ἀδικίες ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν σας)*» [Μιχ. 3, 10]. Όμως, δε σωφρονίζονταν αυτοί, αν και αυτήν την εντολή έλαβαν πρώτη, τὸ «οὐ φονεύσεις» [Εξ. 20, 15], δηλαδή, και συγχρόνως διατάχθηκαν να αποφεύγουν πολλά άλλα με την τήρηση αυτής της μεγάλης εντολής και με πολλούς και ποικίλους τρόπους οδηγούνταν στο να αποφεύγουν την παράβαση της εντολής αυτής.

Όμως δεν εγκατέλειψαν την πονηρή εκείνη συνήθειά τους. Αλλά τι λένουν όταν Του είδαν; «*Δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν (:Ελάτε, ας Τον φονεύσουμε)*». Με ποιο σκοπό και γιατί να το κάνετε αυτό; Ποια τέλος πάντων μικρή ή μεγάλη κατηγορία είχατε να Του αποδώσετε; **Το ὅτι σας τίμησε και, αν και ἦταν Θεός, ἔγινε ἄνθρωπος προς χάρη σας και ἔκανε τα ἀμέτρητα ἐκεῖνα θαύματα; Ἡ ἐπειδὴ συγχωροῦσε τα αμαρτήματα;** Ἡ ἐπειδὴ σας καλοῦσε στη Βασιλεία; Πρόσεξε, όμως, εκτός από την ασέβειά τους και την μεγάλη αφροσύνη τους, και την **αιτία** της σφαγής, που ἦταν τελείως βλακώδης και γεμάτη ἀπό μεγάλη παραφροσύνη: «*δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν (: ἐλάτε, ας τον φονεύσουμε)*», λέγει, «*καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ (: και θα γίνει ἔτσι ἡ ἀμπελος δική μας κληρονομία)*».

Και πού σκέφτονται να τον φονεύσουν; Ἐξω ἀπό την ἀμπελο. Είδες πώς προφητεύει και τον τόπο, στον ὁποῖο ἐπρόκειτο να θανατωθεῖ; «*Καὶ λαβόντες*

αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ ἀπέκτειναν (: Και αφού τον έβγαλαν έξω από την ἀμπελο, τον φόνευσαν)».

Και ο μεν ευαγγελιστής Λουκάς λέγει ότι ο ίδιος ο Κύριος είπε αυτό που έπρεπε να πάθουν αυτοί και εκείνοι απάντησαν: «μὴ γένοιτο» [Λουκ. 20, 16: «τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ εἶπον· μὴ γένοιτο (: “Τι λοιπὸν θα κάμει ἐναντίον αὐτῶν ὁ κύριος τοῦ ἀμπελιού; Θα ἔλθει ὁ ἴδιος καὶ θα ἐξολοθρεύσει τοὺς γεωργοὺς αὐτοὺς καὶ θα δώσει τὸ ἀμπέλι σε ἄλλους”. Μερικοὶ δε ἀπὸ τοὺς Φαρισαίους, που ἦσαν ἐκεῖ, ὅταν ἀκούσαν τὴν παραβολή καὶ ἐνόησαν τὴ σημασία τῆς, εἶπαν: “Μὴ γένοιτο!”)» καὶ κατόπιν πρόσθεσε ὁ Ἰησοῦς τὴ μαρτυρία τῆς Γραφῆς· διότι λέγει παρακάτω ὁ ευαγγελιστής Λουκάς (Λουκ. 20, 17-18): «ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπε· τί οὖν ἐστὶ τὸ γεγραμμένον τοῦτο, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; (: τοὺς κοίταξε κατάματα καὶ τοὺς εἶπε· Τι σημαίνει λοιπὸν αὐτό που ἔχει γραφεί ἀπὸ τοὺς προφῆτες: “λίθο, που τὸν ἀπέριψαν ὡς ἀκατάλληλο οἱ οἰκοδόμοι, αὐτὸς ἐγένε κεφαλὴ καὶ ἀκρογωνιαίος λίθος γιὰ ὅλη τὴν οἰκοδομή, καὶ ὁ καθένας που θα προσκόψει ἐπάνω στὸν λίθο αὐτόν, θα κατακομματιασθεῖ”;)»].

Ὁ ευαγγελιστής Ματθαῖος ὡστόσο λέγει ὅτι οἱ ἴδιοι διετύπωσαν τὴν ἀπόφαση [Ματθ. 21, 40-41]: «Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; λέγουσιν αὐτῷ: κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν (: Μετὰ τὴ διήγηση τῆς παραβολῆς, ρώτησε τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ ὁ Χριστός: “ὅταν λοιπὸν ἔλθει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνα, τι θα κάμει στὸς γεωργοὺς ἐκείνους;”. Καὶ αὐτοὶ τοῦ ἀπάντησαν: “τόσο κακοὶ που υπῆρξαν, κακῶς θα τοὺς ἐξολοθρεύσει καὶ θα ἐμπιστευτεῖ σε ἄλλους γεωργοὺς τοῦ ἀμπελῶνα, οἱ ὁποῖοι θα δώσουν σε αὐτόν τοὺς οφειλόμενους καρποὺς στὴν κατάλληλη ἐποχὴ”»). Ὁμως αὐτό δὲν ἀποτελεῖ ἀντίφαση μετὰ τῶν δύο ευαγγελιστῶν, διότι **συνέβησαν καὶ τὰ δύο**· δηλαδή καὶ οἱ ἴδιοι μέσα τοὺς ἐβγαλαν τὴν ἀπόφαση αὐτή, ἀλλὰ καὶ ὅταν πάλι ἀντιλήφθηκαν τὴ σημασία τῶν λόγων τοῦ εἶπαν: «μὴ γένοιτο»· καὶ ἀκόμη τοὺς ἀνέφερε καὶ τὴ μαρτυρία τοῦ προφήτη Δαβὶδ [Ψαλμ. 117, 22: «λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας»], πείθοντάς τοὺς ὅτι ὁποσδήποτε θα συμβεῖ αὐτό καὶ ἔτσι θα γίνουν τὰ πράγματα.

Ἀλλὰ παρά τὰ ἄλλα οὔτε καὶ ἔτσι τοὺς ἀπεκάλυπτε καθαρὰ τοὺς ἐθνικούς, ὥστε νὰ μὴ τοὺς δώσει καμίαν ἀφορμὴ κατηγορίας καὶ δυσἀρέσκειας, ἀλλὰ ἀπλῶς ἔκανε ἓναν ὑπαινιγμὸ με τὰ λόγια: «θα παραδώσει τὴν ἀμπελο σε ἄλλους». Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ βέβαια τοὺς ομίλησε με παραβολή, **ὥστε αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ βγάλουν τὴν ἀπόφαση**, πράγμα τὸ ὁποῖο συνέβη καὶ στὴν περίπτωση τοῦ Δαβὶδ, ὅταν ἔκρινε τὴν παραβολή τοῦ προφήτη Νάθαν [Β΄ Βασ. 12, 5: «καὶ ἐθυμώθη ὀργῆ Δαυὶδ σφόδρα τῷ

άνδρι, καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Νάθαν· ζῆ Κύριος, ὅτι υἱὸς θανάτου ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο (: Ο Δαυίδ κυριεύτηκε ἀπὸ μεγάλη οργή εναντίον του ἀνθρώπου ἐκεῖνου που ἔλεγε ἡ παραβολή του προφήτη Νάθαν ὅτι, παρά τα δικά του πλούτη, ἄρπαξε τὴ μοναδική προβατίνα ἐνὸς φτωχοῦ ἀνθρώπου καὶ εἶπε πρὸς τὸν Νάθαν: «ορκίζομαι ἐνώπιον τοῦ ζώντος Κυρίου, ὅτι αὐτός ὁ ἀνθρώπος, που ἔκαμε τούτο, εἶναι ὁποσδήποτε ἀξίος θανάτου καὶ θα πρέπει νὰ θανατωθεῖ»). Εσύ ὅμως σε παρακαλῶ πρόσεχε καὶ στὴν περίπτωση αὐτή [τῆς παραβολῆς των κακῶν γεωργῶν] **πόσο δίκαιη εἶναι ἡ ἀπόφαση τῆς τιμωρίας,** τῆ στιγμῆ που καὶ οἱ ἴδιοι, που ἐπρόκειτο νὰ τιμωρηθοῦν, καταδικάζουν τοὺς εαυτοὺς τοὺς.

Ακολουθῶς για νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι ὄχι μόνο ἡ φύση του δικαίου ἀπαιτοῦσε αὐτὴν τὴν ποινὴ, ἀλλὰ ὅτι καὶ ἡ χάρις του Πνεύματος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ προέλεγε αὐτό καὶ ὅτι αὐτὴ ἦταν ἡ ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ, **πρόσθεσε καὶ τὴ μαρτυρία τοῦ προφήτου** καὶ τοὺς ἐπιτιμᾷ κατὰ τρόπο που νὰ νιώσουν ντροπὴ, λέγοντας τα ἐξῆς: **«Δεν ἀναγνώσατε ποτέ στις Γραφάς, ὅτι τὸν λίθο, που τὸν ἀπέρριψαν ὡς ἀκατάλληλο οἱ οἰκοδόμοι, αὐτός ἐγένε ο ἀκρογωνιαίος λίθος που στήριξε ὀλόκληρη τὴν οἰκοδομή; Αὐτὴ ἡ οἰκοδομὴ ἐγένε ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ εἶναι θαυμαστὴ ἐνώπιον των ὀφθαλμῶν μας»**, δείχνοντας με ὅλα αὐτὰ ὅτι αὐτοὶ μεν ἐπρόκειτο νὰ ἐκδιωχθοῦν ἐξαιτίας τῆς ἀπιστίας τους, οἱ ἐθνικοὶ ὅμως που ὡς τότε εἰδωλολατρούσαν, καθὼς δε γνώριζαν τὸν ἀληθινὸ Θεό, θα εἰσάγονταν στὴ Βασιλεία. Τὸν ἴδιο υπαινιγμὸ ἔκανε με τὴ Χαναanaία [βλ. Ματθ. 15, 21-28], τὸ ἴδιο με τὸν ὄνο, τὸ ἴδιο με τὸν ἐκατόνταρχο καὶ με πολλὲς ἄλλες παραβολές. Για τούτο καὶ πρόσθεσε: «παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν (: Αὐτό ἐγένε ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ εἶναι θαυμαστό στα μάτια μας)», φανερώνοντας ἐκ των προτέρων ὅτι οἱ ἐθνικοὶ που θα πιστέψουν, καὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους ὅσοι τυχόν πιστέψουν, θα ἀποτελέσουν **ἓνα σῶμα**, ἀν καὶ τόση ἀπόσταση καὶ τόση διαφορὰ υπήρχε προηγουμένως μεταξύ τους.

Στὴ συνέχεια, για νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι τίποτε ἀπὸ ὅσα συμβαίνουν δεν ἦταν ἀντίθετο πρὸς τὴν θέληση τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ὅτι Του ἦταν καὶ πολὺ ἀρεστό αὐτό που συνέβαινε καὶ συγχρόνως ἦταν καὶ παράδοξο καὶ προκαλοῦσε κατάπληξη στὸν καθένα που το ἔβλεπε (καθόσον ἦταν θαῦμα σε μεγάλο βαθμὸ ἀπερίγραπτο), πρόσθεσε: «Αὐτό ἐγένε ἀπὸ τὸν Κύριο». **«Λίθο» ὀνομάζει τὸν εαυτό Του καὶ «οἰκοδόμους» τοὺς διδασκάλους των Ἰουδαίων**, πράγμα που το κάνει καὶ ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλ: «ἀνθ' ὧν ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου λέγοντες· εἰρήνη εἰρήνη, καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη, καὶ οὗτος οἰκοδομεῖ τοῖχον, καὶ αὐτοὶ ἀλείφουσιν αὐτόν, εἰ πεσεῖται (: Θα τιμωρηθοῦν δε κατ' αὐτόν τὸν τρόπο, διότι παραπλάνησαν τὸν λαόν μου τὸν ἰσραηλιτικὸ λέγοντας: «εἰρήνη, εἰρήνη επικρατεῖ καὶ θα επικρατεῖ». Ἀλλὰ δεν εἶναι πλέον καιρὸς εἰρήνης. Οἱ Ἰσραηλίτες ὅμως θα τοὺς πιστέψουν καὶ θα οἰκοδομοῦν τις οἰκίαις τοὺς καὶ θα τις ἀσβεστῶνουν, διότι παραπλανημένοι **ἀπὸ τοὺς ψευδοπροφῆτες** θα ἔχουν πιστέψει, ὅτι δεν θα πέσουν οὔτε αὐτές, οὔτε αὐτοί, ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς που **οἰκοδομοῦν** τὸν τοῖχο καὶ ἀλείφουν χωρὶς τάξη)» (Ιεζ. 13, 10).

Πώς δε Τον αποδοκίμασαν; Λέγοντας: «οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ Θεοῦ (:Αυτός ο άνθρωπος δεν εστάλη από τον Θεό)». «οὗτος πλανᾷ τὸν ὄχλον (: αυτός πλανά τον λαό)» (Ιω. 7, 12)· και πάλι: «οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; (: “καλά δεν λέμε εμεῖς, ὅτι εἶσαι Σαμαρείτης, δηλαδή εχθρὸς των Ιουδαίων, και ὅτι ἔχεις δαιμόνιο, που σε κινεῖ να λες αυτές τις ὑβρεις εναντίον μας;”» (Ιω. 8, 48).

Ἐπειτα, για να κατανοήσουν ὅτι η ζημία τους δεν περιορίζεται μόνο στην ἔξωσή τους ἀπὸ τη βασιλεία, πρόσθεσε και τις τιμωρίες, λέγοντας: **«Ο καθένας που θα προσκόψει ἐπάνω στον λίθο αυτόν θα κατακομματιασθεῖ· και σε εκείνον που θα πέσει πάνω του ο λίθος αυτός, θα τον συνθλίψει και θα τον διασκορπίσει σαν σκόνη»**. Δύο ἀπώλειες αναφέρει ἐδῶ· η μία προέρχεται ἀπὸ το ὅτι θα σκοντάψουν σε Αυτόν και **θα σκανδαλισθούν**· διότι αυτό σημαίνει το «αὐτός που θα προσκόψει στον λίθο αυτόν». Η ἄλλη δε εἶναι **η ἀπώλεια που θα προέλθει ἀπὸ την ἄλωση, τη συμφορὰ και την πανωλεθρία τους**, την οποία προεῖπε καθαρὰ με τα λόγια: «λικμήσει αὐτόν». Με τους λόγους αυτούς υπαινίχθηκε και την Ανάστασή Του. [[πρβ. Γ΄ Βασ. 9, 7: «καὶ ἔξαρχῶ τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ἣν ἔδωκα αὐτοῖς, καὶ τὸν οἶκον τοῦτον, ὃν ἠγάσσα τῷ ὀνόματί μου, ἀπορρίψω ἐκ προσώπου μου, καὶ ἔσται Ἰσραὴλ εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς λάλημα εἰς πάντα τοὺς λαοὺς (: και θα ξεριζώσω τον ισραηλιτικό λαό ἀπὸ τη γη, την οποία ἔχω δώσει σε αυτούς· και τον ναό, τον οποίο αφιέρωσα στο ὄνομά μου, θα τον απορρίψω ἀπὸ το πρόσωπό μου. Ο ισραηλιτικός λαός θα εξαφανιστεῖ ἀπὸ την πατρίδα του και θα γίνει περίγελως μεταξύ ὄλων των λαῶν της γης»· και Ιεζ. 34, 10, για τους κακοὺς ποιμένες: «τάδε λέγει Κύριος Κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ τοὺς ποιμένας καὶ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ ἀποστρέψω αὐτοὺς τοῦ μὴ ποιμαίνειν τὰ πρόβατά μου, καὶ οὐ βοσκήσουσιν ἔτι οἱ ποιμένες αὐτά· καὶ ἐξελοῦμαι τὰ πρόβατά μου ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν. καὶ οὐκ ἔσονται αὐτοῖς ἔτι εἰς κατάβρωμα (: αυτά λέγει ο Κύριος Κύριος· Θα ἐπέλθω ἐγὼ τιμωρὸς εναντίον των ἀστόργων ποιμένων και θα ζητήσω τα πρόβατά μου ἀπὸ τα χέρια των, θα τους καθαιρέσω και θα τους εκδιώξω, ὥστε να μη ποιμαίνουν πλέον τα πρόβατά μου και οι κακοὶ αυτοὶ ποιμένες δεν θα τα βοσκήσουν. Θα ἀποσπάσω τα πρόβατά μου ἀπὸ την εκμετάλλευσή τους και δεν θα τα κατατρώγουν πλέον αυτοί)»]].

Ο μεν προφήτης Ησαΐας λέγει ὅτι ο Κύριος κατηγορεῖ τον ἀμπελώνα [δηλαδή τον λαό των Ιουδαίων], ἐνῶ ἐδῶ κατηγορεῖ **και** τους ἀρχοντες του λαοῦ. Και ἐκεῖ μεν λέγει: «τί ποιήσω ἔτι τῷ ἀμπελῶνί μου καὶ οὐκ ἐποίησα αὐτῷ; διότι ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι σταφυλὴν, ἐποίησε δὲ ἀκάνθας (: Τι υπολείπεται να κάμω ἀκόμη για την ἀμπελό μου αυτήν και τι ἔως τώρα δεν ἔκαμα γι’ αυτήν; Ἐκαμα τα πάντα, για να καρποφορήσει αυτή σταφύλια. Εκείνη ὅμως ἔκανε ἀγκάθια!)» [Ησ. 5, 4]. Και σε ἄλλο σημεῖο λέγει πάλι: «Τί εὐροσαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν ἐμοὶ πλημμέλημα, ὅτι μακρὰν ἀπ’ ἐμοῦ καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν ματαίων καὶ ἐματαιώθησαν; (: Ποια, ἔστω και μικρὴ, ἔλλειψη βρήκαν σε Εμένα οι προγονοὶ σας και ἐφυγαν μακριὰ ἀπὸ Εμένα, ἐνῶ

πορεύθηκαν και ακολούθησαν τα μάταια είδωλα, για να γίνουν έτσι και αυτοί μηδαμινοί και τιποτένιοι;)» [Ιερ. 2, 5]. Και πάλι: «λαός μου, τί έποίησά σοι ή τί έλύπησά σε; (: λαέ μου, τι κακό σου έκανα, ή σε τι σε λύπησα;)» [Μιχ. 6, 3], για να δείξει την αχαριστία τους και ότι, αν και απολάμβαναν τα πάντα, ανταπέδιδαν σε αυτά τα αντίθετα· στην προκειμένη περίπτωση όμως παρουσιάζει την αγνωμοσύνη τους με μεγαλύτερη υπερβολή. Πραγματικά, δεν εκφράζει ο ίδιος την άποψή Του και δε λέγει: «Τι έπρεπε να κάνω και δεν το έκανα;», αλλά παρουσιάζει τους ίδιους να βεβαιώνουν ότι δεν έλειπε τίποτε και έτσι να καταδικάζουν τους εαυτούς τους. Διότι όταν λέγουν ότι: «κακούς κακώς άπολέσει αύτούς, και τον άμπελώνα έκδώσεται άλλους γεωργοίς, οίτινες άποδώσουσιν αύτῶ τούς καρπούς έν τοίς καιροίς αύτῶν (: τόσο κακοί που υπήρξαν, θα τους εξολοθρεύσει με τον χειρότερο θάνατο και θα εμπιστευτεί σε άλλους γεωργούς τον άμπελώνα, οι οποίοι θα δώσουν σε αυτόν τους οφειλόμενους καρπούς στην κατάλληλη εποχή)» [Ματθ. 21, 41], δε λένε τίποτε άλλο από την καταδίκη τους, και μάλιστα με ιδιαίτερα κατηγορηματικό τρόπο εκφέρουν την απόφαση αυτή.

Την ίδια κατηγορία, επίσης, τους αποδίδει και ο Στέφανος [βλ. Πράξ. κεφ. 6-7 και ειδικότερα στα χωρία 7, 51-53: «Σκληροτράχηλοι και άπερίτμητοι τῆ καρδιά και τοίς ώσίν, ύμείς άει τῶ Πνεύματι τῶ Άγίῳ άντιπίπτετε, ως οί πατέρες ύμῶν και ύμείς. τίνα τῶν προφητῶν ούκ έδίωξαν οί πατέρες ύμῶν; και άπέκτειναν τούς προκαταγγείλαντας περι τῆς έλεύσεως τοῦ δικαίου, οὔ νῦν ύμείς προδόται και φονεῖς γεγένησθε· οίτινες έλάβετε τον νόμον εἰς διαταγὰς άγγέλων, και ούκ έφυλάξατε (: Σκληροτράχηλοι, που δεν θέλετε να σκύψετε το κεφάλι σας ενώπιον του Θεού και που δεν έχετε περικόψει από την καρδιά σας τις κακίες, έχετε βαριά τα αυτιά σας, ώστε να μην ακούτε το θέλημα του Θεού· εσείς πάντοτε αντιπράττετε και ανθίστασθε στο Πνεύμα το Άγιο, όπως και οι πατέρες σας. Ποιον από τους προφήτες δεν κατεδίωξαν οι πατέρες σας; Αυτοί και φόνευσαν εκείνους, που προανήγγειλαν την έλευση του Δικαίου, του Οποίου τώρα εσείς έχετε γίνει προδότες και φονιάδες. Εσείς, οι οποίοι λάβατε τον νόμο με εντολές, που ο Θεός σας έδωσε διαμέσου των αγγέλων, και δεν τον φυλάξατε»)»], πράγμα που τους πείραξε περισσότερο, ότι δηλαδή, αν και μεγάλη φροντίδα είχε δείξει για αυτούς ο Θεός, εντούτοις αυτοί ανταπέδιδαν τα αντίθετα στον Ευεργέτη. Και αυτό ήταν απόδειξη μεγάλη ότι **αίτιος της τιμωρίας που τους επιβαλλόταν δεν ήταν ο τιμωρός, αλλά οι ίδιοι οι τιμωρούμενοι.**

Αυτό λοιπόν αποδεικνύεται και εδώ με την παραβολή και με την προφητεία που τους υπενθυμίζει στη συνέχεια. Διότι δεν αρκέστηκε στην παραβολή μόνο, αλλά πρόσθεσε και διπλή προφητεία, μία του Δαβίδ [: Ψαλμ. 117, 22: «λίθον, ον άπεδοκίμασαν οί οίκοδομοῦντες, οὔτος έγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας», και μία δική Του [Ματθ. 21, 43-44: «διὰ τούτο λέγω ύμῖν ὅτι άρθήσεται άφ' ύμῶν ή βασιλεία τοῦ Θεοῦ και δοθήσεται ἔθνει ποιῶντι τούς καρπούς αύτῆς (: Για τούτο σας λέγω, ότι θα αφαιρεθεί από σας η βασιλεία του Θεού και θα δοθεί σε έθνος, που θα παράγει

καρπούς, δηλαδή έργα αγαθά)· και ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν (: Εκείνος δε, ο οποίος θα πέσει εναντίον του ακρογωνιαίου αυτού λίθου, θα κατατσακισθεί. Και σε όποιοι πέσει επάνω ο βαρὺς αὐτὸς λίθος, θα τον κάμει συντρίμια και σκόνη'')».

Τι ἔπρεπε λοιπὸν να κάνουν ὅταν ἀκουσαν αὐτά; Δεν ἔπρεπε να Τον προσκυνήσουν; Δεν ἔπρεπε να θαυμάσουν το ενδιαφέρον και την φροντίδα Του γι' αὐτούς και παλαιότερα και τώρα; Εἴαν ὅμως με κανένα ἀπὸ αὐτά δεν ἔγιναν καλύτεροι, δεν ἔπρεπε τουλάχιστον να γίνουν φρονιμότεροι ἀπὸ τον φόβο της κολάσεως; Δεν ἔγιναν ὅμως, ωστόσο. Και τι ἔκαναν, ἀντιθέτως, ὕστερα ἀπὸ αὐτά;: «Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ (: Και ὅταν ἀκουσαν οἱ ἀρχιερεῖς και οἱ Φαρισαῖοι τις παραβολές Του)», λέγει, «ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· καὶ ζητοῦντες αὐτόν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους ἐπειδὴ ὡς προφήτην αὐτόν εἶχον ὅταν ἀκουσαν αὐτά (: ἐννόησαν πλέον ὅτι γι' αὐτούς ομιλεῖ. Και παρόλο που ζητούσαν να Τον συλλάβουν, δεν τόλμησαν, ἐπειδὴ φοβήθηκαν τον λαό, ο οποίος Τον σεβόταν και Τον τιμούσε ὡς προφήτη)». Διότι ἀντιλαμβάνονταν πλέον ὅτι ὑπαινισσόταν αὐτούς. Και ἄλλοτε μεν, ἐνῶ βρίσκεται ἀνάμεσά τους, φεύγει διαμέσου αὐτῶν και δεν Τον βλέπουν, και ἄλλοτε πάλι, ἐνῶ Τον βλέπουν και ἐπιθυμοῦν σφόδρα να Τον συλλάβουν, συγκρατεῖ την ἐπιθυμία τους αὐτή, πράγμα για το οποίο Τον θαύμαζαν και ἔλεγαν: «οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Χριστός; (: “δεν εἶναι αὐτός, που οἱ ἀρχοντες ζητοῦν να Τον φονεύσουν; Και ἰδοὺ, **ομιλεῖ ἀφοβα και φανερά και τίποτε δεν ἀντιλέγουν σε Αὐτόν.** Μήπως πραγματικά κατάλαβαν οἱ ἀρχοντες ὅτι Αὐτὸς ἀληθῶς εἶναι ὁ Χριστός;»)» [Ιω. 7, 25-26].

Στην περίπτωση αὐτή, ὅμως, [αφού δηλαδή κατανόησαν το βαθύτερο νόημα της παραβολῆς των κακῶν γεωργῶν], ἐπειδὴ συγκρατοῦνταν ἀπὸ τον φόβο του πλήθους, και ἀρκεῖται σε αὐτόν τους τον φόβο ὁ Ἰησοῦς και δεν ἐνεργεῖ κάποιο θαῦμα, ὅπως εἶχε κάνει κάποια προηγούμενη φορά που ἀναχώρησε ἀπὸ ἀνάμεσά τους και δεν Τον ἔβλεπαν. Διότι **δεν ἠθέλε πάντοτε να ἐνεργεῖ με υπεράνθρωπη δύναμη, για να γίνει πιστευτή η οικονομία της σαρκώσεως.** Αὐτοί, ὅμως, οὔτε ἀπὸ το πλήθος σωφρονίζονταν, οὔτε ἀπὸ τους λόγους Του, οὔτε την μαρτυρία των προφητῶν σέβονταν, οὔτε τη δική τους την κρίση, οὔτε τη γνώμη των πολλῶν. **Τόσο πολὺ τους τύφλωσε ἀπαξ διαπαντός η φιλαρχία και ὁ ἔρωσ της κενοδοξίας και η ἐπιδίωξη των πρόσκαιρων πραγμάτων.**

Πράγματι, **τίποτα δεν προκαλεῖ τόση παραφροσύνη και δεν οδηγεῖ στον γκρεμό, τίποτε δεν συντελεῖ τόσο στην ἀπώλεια των μελλοντικῶν αγαθῶν, ὅσο η προσήλωση σε αὐτά τα φθαρτά.** Τίποτε δεν συντελεῖ στο να ἀπολαμβάνει κανεὶς και τα ἐδῶ αγαθά και τα ἐκεῖ, ὅσο η προτίμηση των οὐρανίων ἀπὸ ὅλα γενικῶς. Διότι τι λέγει ὁ ἴδιος ὁ Χριστός;: «Ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν

τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν (: Ζητεῖτε, πρῶτα ἀπὸ ὅλα καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα, τὴν βασιλεία του Θεοῦ καὶ τὴν ἀρετὴ που θέλει ἀπὸ σας ὁ Θεός, καὶ ὅλα αὐτὰ τα ἐπίγεια ἀγαθὰ θὰ σας δοθοῦν μαζί με τα ἀνεκτίμητα ἀγαθὰ τῆς βασιλείας των ουρανῶν)» [Ματθ. 6, 33]. Καθόσον βέβαια εἰάν δεν υπήρχε δυνατότητα ἀποκτήσεως των ουρανίων ἀγαθῶν, δεν ἔπρεπε τότε οὔτε τα ἐπίγεια νὰ ἐπιθυμεί κανεὶς. Τώρα ὅμως, εἰάν λάβει ἐκεῖνα, εἶναι δυνατόν νὰ ἀποκτήσει καὶ τα ἐπίγεια· καὶ ὅμως ὀρισμένοι οὔτε καὶ ἐτσι πείθονται, ἀλλὰ ὀμοιάζουν με ἀναίσθητους λίθους καὶ ἐπιδιώκουν τις σκιές τῆς ἡδονῆς.

-
- <https://greekdownloads3.files.wordpress.com/2014/08/in-matthaeum.pdf>
 - http://khazarzar.skeptik.net/pgm/PG_Migne/John%20Chrysostom_PG%2047-64/In%20Matthaeum.pdf
 - *Ιωάννου του Χρυσοστόμου Ἀπαντα τα ἔργα, Υπόμνημα στο Κατὰ Ματθαίου Ευαγγέλιον, ομιλία ΕΖ΄, Πατερικὲς ἐκδόσεις «Γρηγόριος ὁ Παλαμάς» (ΕΠΕ), ἐκδ. οἶκος «Το Βυζάντιον», Θεσσαλονίκη 1990, τόμος 11Α, σελίδες 340-357*
 - *Αγ. Ιωάννου Χρυσοστόμου Ἀπαντα τα ἔργα, Πατερικὲς ἐκδόσεις «Γρηγόριος ὁ Παλαμάς» (ΕΠΕ), ἐκδ. οἶκος «Το Βυζάντιον», Θεσσαλονίκη 1990, τόμος 11^Α, Υπόμνημα στον Ευαγγελιστὴ Ματθαίο, ομιλία ΕΗ΄, σελίδες 366-382.*
 - *Βιβλιοθήκη των Ἑλλήνων, Ἀπαντα των ἀγίων Πατέρων, Ιωάννου Χρυσοστόμου ἔργα, τόμος 68, σελ. 54-58, σελ. 60-65, σελ. 72- 91 (ἢ: 32 -42 του PDF)*

[<https://drive.google.com/file/d/0ByZQkrKg4yKLUnhXelZwYTVqWWs/view>]

[<https://drive.google.com/file/d/0ByZQkrKg4yKLaE1Ebm03Wk83Mk0/view>]

- *Π. Τρεμπέλα, Η Καινὴ Διαθήκη με σύντομη ἐρμηνεῖα (ἀπόδοση στην κοινὴ νεοελληνικὴ), ἐκδόσεις ἀδελφότητος θεολόγων «Ὁ Σωτὴρ», ἐκδοση τέταρτη, Αθήνα 2014.*
- *Η Καινὴ Διαθήκη, Κείμενον καὶ ἐρμηνευτικὴ ἀπόδοσις ὑπὸ Ιωάννου Κολιτσάρα, ἐκδόσεις ἀδελφότητος θεολόγων «Ἡ Ζωή», ἐκδοση τριακοστὴ τρίτη, Αθήνα 2009.*
- *Η Παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τους εβδομήκοντα, Κείμενον καὶ σύντομος ἀπόδοσις του νοήματος ὑπὸ Ιωάννου Κολιτσάρα, ἐκδόσεις ἀδελφότητος θεολόγων «Ἡ Ζωή», ἐκδοση τέταρτη, Αθήνα 2005.*
- *Π. Τρεμπέλα, Το Ψαλτήριον με σύντομη ἐρμηνεῖα (ἀπόδοση στην κοινὴ νεοελληνικὴ), ἐκδόσεις ἀδελφότητος θεολόγων «Ὁ Σωτὴρ», ἐκδοση τρίτη, Αθήνα 2016*

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

- http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddell-scott/index.html
- http://users.sch.gr/aiasgr/Palaia_Diathikh/Biblia/Palaia_Diathikh.htm
- http://users.sch.gr/aiasgr/Kainh_Diathikh/Biblia/Kainh_Diathikh.htm

(Επιμέλεια κειμένου: Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος)